

Potonuće / Jedinstvo boli / Trenutak

Bencek, Marcela

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Academy of Fine Arts / Sveučilište u Zagrebu, Akademija likovnih umjetnosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:215:259985>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-18**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Fine Arts in Zagreb](#)

Akademija likovnih umjetnosti

Sveučilišta u Zagrebu

Nastavnički odsjek

Marcela Bencek

POTONUĆE / JEDINSTVO BOLI / TRENUTAK

ZAVRŠNI RAD

PREDDIPLOMSKI SVEUČILIŠNI STUDIJ LIKOVNA KULTURA

Zagreb, 2021./2022.

Kolegiji: Slikanje, Kiparstvo, Grafika

Mentori/profesori iz glavnih umjetničkih predmeta:

doc. dr. art. Snježana Ban

doc. art. Vojin Hraste

doc. dr. art. Igor Čabraja

POTONUĆE / JEDINSTVO BOLI / TRENUTAK SAŽETAK

Tragajući za raznim detaljima i njihovom ljepotom pronašla sam put prema kolažiranju motiva, koji se povezuju smislenim i nesmislenim kompozicijama, omogućujući svojoj mašti da pronađe tok vlastita oslobođenja i stvaranja stava vlastite interpretacije "lijepo umjetnosti", uz to dajući slobodu i promatračima mojih slika u vlastitom tumačenju i stvaranju priče onoga što vide i osjećaju.

Prolazeći kroz razne životne situacije, pronašla sam katarzu, oslobođenje boli koja ostavi trag u svom postojanju. U svom prozirnem materijalu, skulptura ne posustaje biti nevidljiva. Ali ipak djeluje kao da će nestati svakoga trenutka, rastopiti se, ostavljajući trag crvene boje koji talasa po njoj dajući joj k tomu dozu življenja.

Mnogo puta zaboravljamo prisutnost i uživanje u trenucima koji nas svaki dan okružuju. Ponekad, ne osvrćući se, zanemarimo bitne stavke koje čine naše okruženje, atmosferu pa čak i suživot. Trenutke koje sam uhvatila u prikazima želim zabilježiti kao uspomene na neko razdoblje moga života, stavljajući u prikaz sve do sitnog detalja kako bi što više motiva ili predmeta stalo u sjećanje.

Ključne riječi: motivi, kolažiranje, interpretacija, mašta, kompozicija, skulptura, prozirnost, trag, crvena boja, katarza, trenuci, uspomene, prikaz, razdoblje

POTONUĆE

Zanimajući se za razne sfere medija slike, polazište mog rada je digitalni kolaž koji kao skicu prenosim na platno, u želji da ono što je u digitalnoj formi poprimi materijalnost slike i teksture platna. Najvažnija definicija za digitalni kolaž je, poput običnog kolaža, spajanje više različitih slojeva/elementa (minimalno dva) u cjelinu, s jedinom razlikom što je njegovo stvaranje ukorijenjeno u korištenju tehnologije. Digitalni kolaž, poput svakog kolaža, omogućuje postavljanje i slojevitost više slika jedne na drugu, ali je njihova izmjena brža i dinamičnija, a izvor slika nepresušan.

Ne čudi da je tehnologija praktički zavlada modernim društvom kao sastavni, gotovo neophodni dio svakodnevnog života. Po mome mišljenju, postoje oni koji aktivno prihvaćaju ulogu tehnologije u svijetu umjetnosti i oni koji je odbacuju.

Isprva nisam znala odakle krenuti na idejnom planu stoga sam se prepustila spontanosti, da me vlastita mašta i kompozicija vode. Sakupljanjem niza slika i njihovim spajanjem u novu, jedinstvenu kompoziciju, nastaju novi sadržaji i perspektive koje želim podijeliti s drugima, ostavljajući promatraču određenu slobodu glede interpretacije djela.

Na sadržajnom planu željela sam postići razigranost kompozicije spajajući razne motive koji tvore estetsko zadovoljstvo, pa zatim i vizualne i emocionalne elemente. U svom djelu pod nazivom *Potonuće* željela sam prikazati strast. Strast se definira kao intenzivna želja ili entuzijazam za nečim. Osobno, strast je ono što me motivira i daje značaj životu. Mislim da je strast ono što nas tjera da volimo. A tu strast nastojim prenijeti u slikama kako bih inspirirala druge, izrazila svoju individualnost i iskoristila kreativnost za povezivanje s drugim ljudima.

Proces rada počinjem s izradom skice u digitalnom obliku i prijenosom monokromne skice na platno, a zatim nastavljam slikati akrilnom bojom koja mi zbog bržeg sušenja i svestrane primjene, olakšava rad na detaljima. Ching Hao (c. 855-915) je jednom rekao: „Postoji šest osnovnih stvari u slikarstvu. Prva se zove duh, druga ritam, treća misao, četvrta scenografija, peta kist, a zadnja je tinta.“¹ Ovo nas dovodi do tri glavna koraka do uspješnog slikanja akrilom u mojem slučaju: planiranje, priprema i slikanje, zbog čega sam odabrala upravo ovu tehniku.

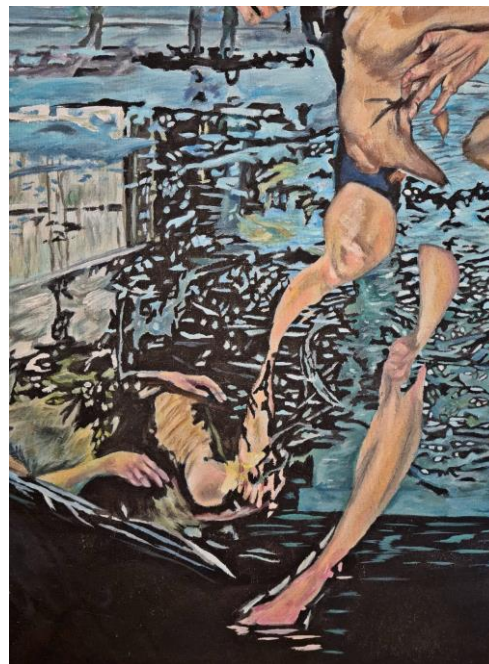
Najviše me privlače detalji i „eksplozija“ boja kojima naglašavam naraciju slike i njezine glavne elemente, dok u pozadini prevladava crna ploha, koja čitavom prikazu daje umirujući ton.

Likovi na slici prikazani su u zagrljaju koji uvelike podsjeća na Pietu. Donji dio njihovih tijela biva apstrahiran kako bi sugerirao iščezavanje. Cijeli se prikaz odvija u kontekstu snovitog prikaza mora uz koje se i veže naziv slike *Potonuće*. Slika za mene ima dvostruko značenje. Prvi sloj značenja govori o gubitku motivacije ili inspiracije koja potone u nekim trenucima našeg bića, dok je na drugoj razini riječ o izražavanju ravnoteže između dobra i zla, u smislu da iako tonemo, ne znači da nećemo moći ponovo isplivati na površinu.

¹ Jing Hao Quote, <https://libquotes.com/jing-hao/quote/lbq8f3p>, 10.05.2022.

Potonuće, 2022., akril na platnu, 100x70 cm

Potonuće, 2022., akril na platnu, 100x70 cm (detalji)

JEDINSTVO BOLI

Umjetnost i emocija idu zajedno, a da o tome uopće ne razmišljamo. Umjetnost se najbolje doživljava na emocionalnoj razini, a ne samo na razini ljepote, užitka ili razumijevanja. Svatko ima neku vrstu emocionalnog iskustva kada gleda umjetničko djelo unatoč pravom značenju koje umjetnik portretira. Umjetnik može imati i određenu točku koju pokušava prikazati publici, ali je nepredvidivo kako će gledatelj na to reagirati.

U prikazu skulpture željela sam upravo prikazati emociju, točnije bol, i to vlastitu u trenutku sam izgubila voljenu i bližnju osobu. Nemogućnost kontrole nad nekim životnim situacijama tjera nas prema prihvaćanju neočekivanih i nepoznatih stvari. Pravimo planove za svaki dan i ne razmišljamo dvaput o tome kako se ti planovi mogu oduzeti u tren oka. Nikada nisam mnogo razmišljala o tome sve dok nisam bila suočen sa šokom i nepobitnom istinom oko smrti moje bake.

Izgubiti nekoga čini se kao da svijet stoji na mjestu i sve je paralizirano. Prisutan je osjećaj koji nikad prije niste osjetili, a to je osjećaj totalne tuge. Osjećate se kao da padate ili sanjate. Rečeno vam je da će se to dogoditi, ali nikada niste mogli biti spremni za to. Jedan dio želi isplakati svoje srce, a drugi želi nešto pogoditi ljutnjom koja bjesni.

Posljednje riječi koje sam joj rekla bile su da je volim i *laku noć* jer je išla spavati, tako mi je drago što sam joj to rekla jer sam željela da to zna. Sprovod je bio najveći izazov, zapravo oproštaj zbogom. Toliko je ljudi bilo tamo jer je ona bila inspiracija. Tisuće cvjetova svih oblika, veličina i boja obasjale su njezin odlazak, baš kao što je i njezino biće bilo, puno dobrote, topline i pozitivne energije. To je samo dokazalo koliko je bila posebna za toliko ljudi.

Unatoč njenom odlasku, ona uvijek živi u uspomenama i sjećanjima podsjećajući kako dobro srce ispunjava bit postojanja koje je imala, čineći ga uzorom za svakoga.

Prozirnošću skulpture željela sam dočarati nemogućnost dodira i prisutnosti osobe koje više nema. Tvoreći tako dvije figure, moga oca koji drži svoju majku u rukama, postavila sam uz njih bazen koji je ispunjen crvenom bojom iz kojeg pomoću pumpe kolaju krvne žile i dolazi do cirkuliranja krvi po tijelu, dajući ponovno oživljenje. Oživljenje ovdje želim doslovno prikazati zato što ono zaista i postoji. Iako nje više fizički nema, ona je uvijek ponovo oživljena unutar naših prisjećanja na nju.

Proces nastanka skulpture tekao je tako da sam od gipsanih zavoja napravila odljev po živim modelima, kako bih dobila kalup koji bi zatim išao na vakumiranje. Proces vakumiranja je bio takav da kada su se na podlogu položila gipsana tijela, iznad toga bi bila 5G plastika koja se zagrijavala kako bi postala elastična i rastezljiva. Nakon određenog perioda ta plastika se spuštala na objekte, točnije tijela, i principom vakuuma poprimila njihov oblik. Zatim su se dijelovi plastike spajali kako bi izgledali i kao gipsani modeli.

Želeći se osloboditi od boli, ova skulptura djeluje kao katarza preboljenog događaja.

Jedinstvo boli, 2022., vakumirana plastika

TRENUTAK

Život nije samo niz iskustava, ili prekretnica, ili događaja, ili zbivanja ili postignuća, on je također i niz na prvi pogled beznačajnih trenutaka. Svatko od nas bira kojem će trenutku dati osobitu važnost ili ga intenzivno proživjeti. Ipak, prečesto živimo svoje živote na autopilotu, uronjeni u ono što se čini važnim, ali zapravo nije. Živjeti u sadašnjem trenutku znači da doživljavamo ono što mislimo, osjećamo i radimo.

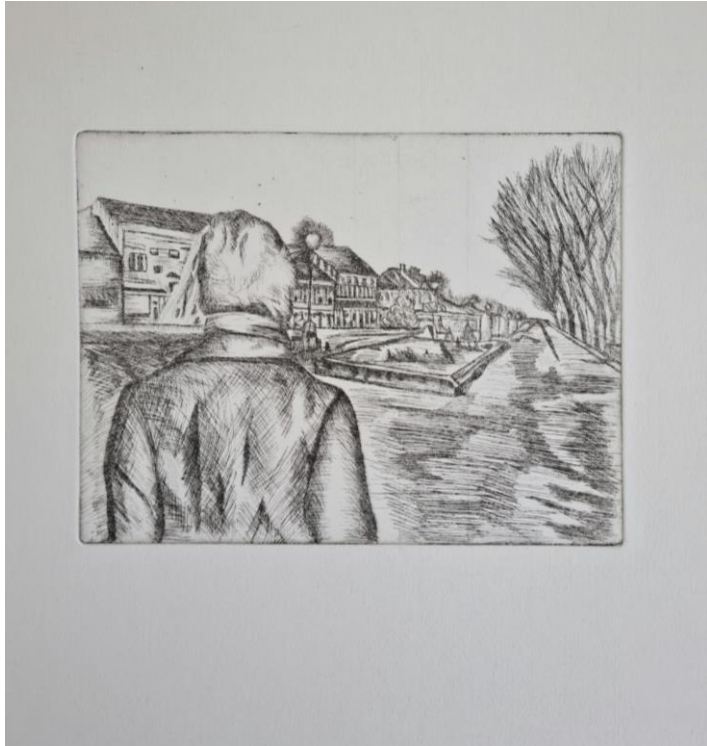
Grafikama sam željela upravo postići moment prezenta, uhvativši svaki kadar našeg svakodnevnog života, koji ponekad zanemarimo i nesvjesno propustimo. Postoje situacije koje su nam kao *glitch*, one postoje negdje pohranjene u našem umu, ali ih se ne prisjećamo, kao da ih ni nismo proživjeli. Hvatajući upravo to, pomoću bakropisa sam željela napraviti uspomene koje podsjećaju na nekadašnje crno-bijele fotografije.

Ono što mi je bilo zanimljivo jest proces izrade nekog rada u grafici, što me podsjeća i na sam proces razvitka fotografija. Količina postupaka koji su potrebni kod oba medija asocira me na njihovu međusobnu povezanost. Iz tog razloga sam svakidašnje kadrove koji me okružuju oblikovala u grafici, stvarajući dnevnik uspomena. Isti princip može se poistovjetiti sa stvaranjem albuma fotografija u kojima su svedeni trenuci naših života.

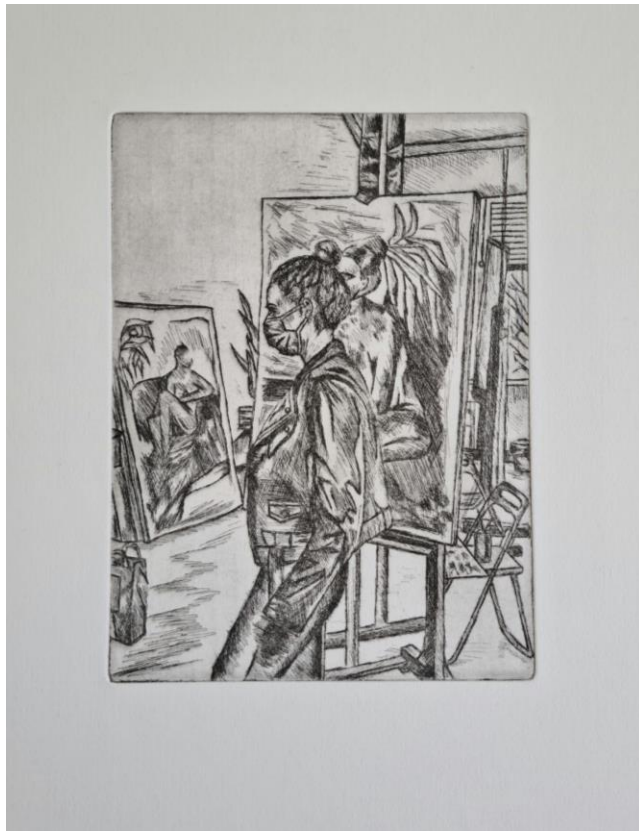
Sežući u dalju prošlost, bakropis je usko povezan sa starim zanatima. Metalna pločica je prekrivena slojem asfalta na kojem se iglom iscrtava motiv kako bi se dobio neki prikaz na njoj. Kada je crtež gotov, ploča se uranja u kiselinu, s obzirom da je bakropisna osnova otporna na kiselinu/jetku, kiselina nagriza samo otkrivene dijelove, odnosno crtež izveden crtaćom iglom. Dubina linija ovisi o duljini vremena tijekom kojeg je ploča izložena kiselini, kao i o jačini jetke. Zatim se pločica otiskuje na papir za duboki tisak.

Teško je nadmašiti čistu ljepotu crno-bijelog kadra jer je teško proizvesti takvu vrstu fokusa i jednostavnosti nego kada je nešto prikazano u boji. Postoje estetski kadrovi koji na ugodan način izražaju svjetlost, kontrast, teksture, pa čak i emocije. Redukcijom detalja svodim prikaz na najbitnije. Ova vrsta monokromnosti je zadivljujuća i govori kroz sliku u um, gdje se živopisno obrađuje nedostatak boje vizualizirajući dubinu.

Postoje trenuci koji prolaze kroz naše oči, nesvjesno hvatajući se želje da ih posjedujemo i da traju beskonačno. Pa tako preuzimajući trenutke koji izbljeđuju, zaustavljam proces njihova zaborava time što hvatam trenutak koji zadržavam vječno, odnosno materijaliziram ga. Time zaustavljam vrijeme njihovih izgubljenih putanja.

Noćna šetnja, 2022., bakropis

Prolazak, 2022., bakropis